

Pracovní listy pro 5. a 6. ročník ZŠ

Bezplatný metodický materiál pro podporu čtenářské gramotnosti žáků základních škol. Všechna práva vyhrazena. Určeno pro využití při výuce. Bez předchozího písemného souhlasu Klubu mladých čtenářů Albatros je zakázána další publikace nebo úprava materiálu nebo jakékoli jeho části. V pracovních listech byly použity ilustrace Lukáše Urbánka.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

materiál, který vám předkládáme, je kvíz určený pro samostatnou práci žáků s cílem posílit jejich kompetenci „objasnit historické důvody pro zařazení českých státních svátků a významných dnů do našeho kalendáře“. Test by neměl být kontrolním mechanismem, ale především učebním nástrojem. V každém okruhu otázek je na začátku uveden daný státní svátek, s kterým se tak žák prvotně seznámí. Žák zároveň řeší úkol, tedy zodpovídá kvízové otázky s cílem úspěchu, a díky tomu je u něj vzbuzen zájem o danou problematiku a aktivují se sekundárně i potřeby kognitivní. Bezprostředně po výkonu dostane žák přiměřené zpětné informace, pozitivní výkon je tak upevňován a chyby eliminovány. Druhou částí testu jsou komentované rozšířené odpovědi, v kterých žák najde vysvětlení a doplňující informace, případně zajímavosti.

Otázky navazují na knihu *České státní svátky. Co vlastně slavíme?*, která zábavnou a přístupnou formou osvětluje dětem, ale třeba i jejich rodičům, co slavíme, proč je ve škole volno, proč mají obchody zavřeno... Pracovní listy pro vás ve spolupráci s Klubem mladých čtenářů Albatros připravila Irena Tatičková.

Klub mladých čtenářů Albatros již přes 50 let spolupracuje s více než 4000 mateřských a základních škol v České republice na rozvíjení čtenářské gramotnosti dětí. Pro školy připravuje pravidelně nabídky dětských knihy za zvýhodněné ceny, metodické materiály k vybraným knihám a také řadu soutěží a literárních besed. Více informací o možnostech další spolupráce škol s Klubem mladých čtenářů Albatros najdete na www.kmc.cz.

Den obnovy samostatného
českého státu

1. Ve kterém roce byl obnoven samostatný český stát a vznikla naše Česká republika?

- a) 1918
- b) 1990
- c) 1993

2. Jak dopadlo rozdělení Československa na Českou republiku a Slovensko?

- a) Dvoutetou válkou.
- b) Státy se mezi sebou nedomluvily, nemají diplomatické styky a je u nás zakázáno mluvit na veřejnosti slovensky a na Slovensku česky.
- c) Bez velkých rozepří.

3. Jak se nazýval náš stát do rozdělení Československa a vzniku naší dnešní České republiky?

- a) Česká a Slovenská Federativní Republika (zkratka ČSFR)
- b) Česko-slovenská republika (zkratka ČSR)
- c) Československá socialistická republika (zkratka ČSSR)

4. Na kterém místě v Brně se domluvili český premiér Václav Klaus a slovenský premiér Vladimír Mečiar na rozdělení Československa?

- a) na hradě Špilberku
- b) na brněnském Výstavišti
- c) ve vile Tugendhat

5. Kdo ve skutečnosti řídil v letech 1939 až 1945 Slovenský stát?

- a) komunisté
- b) nacisté
- c) Češi

6. Smějí děti používat zábavní pyrotechniku?

- a) ano
- b) až od 7 let
- c) ne

7. Co se stalo podle *Bible* o Velikonocích, přesně na Velký pátek?

- a) Bůh stvořil první lidi – Adama a Evu.
- b) Narodil se Ježíš Kristus.
- c) Ježíš Kristus byl ukřižován.

8. Na kterém místě byl Ježíš Kristus ukřižován?

- a) na vrchu Golgota (Lebka) v Jeruzalémě
- b) v Koloseu v Římě
- c) na Šibeničním vrchu kdesi v Egyptě

9. Čtyřicetidenní velikonoční půst začíná ve středu, které se říká:

- a) Škaredá
- b) Popeleční
- c) Sazometná

10. Kdy Velikonoce slavíme? Datum Velikonoc se řídí datem prvního jarního úplňku, Velikonoční neděle je vždy ta první po prvním jarním úplňku, ale co to znamená?

- a) Datum kolísá od 22. února do 25. března.
- b) Datum kolísá od 22. března do 25. dubna.
- c) Datum kolísá od 22. dubna do 25. května.

11. Jak se jmenoval učedník, který zradil Ježíše Krista?

- a) Barnabáš
- b) Izák
- c) Jidáš

12. Pomlázce se na Moravě říká také:

- a) řehťačka
- b) mlátička
- c) tatar

Svátek práce

13. Jak dlouhou pracovní dobu požadovali na konci 19. století dělníci, když bojovali za lepší pracovní podmínky?

- a) osmihodinovou
- b) devítihodinovou
- c) desetihodinovou

14. Ve kterém státě vyšly 1. května 1886 do ulici statisíce nespokojených dělníků?

- a) v Rusku
- b) v Německu
- c) v USA

15. Byl pozdní večer, první máj, večerní máj byl lásky čas... to jsou první verše básně *Máj*, kterou napsal:

- a) Jan Neruda
- b) Karel Hynek Mácha
- c) Vítězslav Nezval

16. Co je to májka?

- a) druh salámu
- b) sladkovodní ryba
- c) ozdobený kmen stromu

17. Pod kterým stromem má chlapec podle pověry políbit dívku na 1. máje?

- a) pod lípou
- b) pod třešní
- c) pod jabloní

18. Účast v obrovských průvodech s transparenty a rudými prapory se 1. května stala za komunistického režimu pro spoustu lidí povinností. Kde největší manifestace probíhaly?

- a) pod horou Říp
 - b) pod Sněžkou
 - c) na Letenské pláni v Praze
-

19. Ke kterému datu se v našem kalendáři váže Den vítězství?

- a) k 5. květnu
- b) k 8. květnu
- c) k 9. květnu

20. Druhá světová válka vypukla 1. září 1939 útokem nacistického Německa na:

- a) Sovětský svaz
- b) Československo
- c) Polsko

21. T-134 je:

- a) sovětský tank
- b) německé letadlo
- c) americký samopal

22. Druhá světová válka trvala téměř:

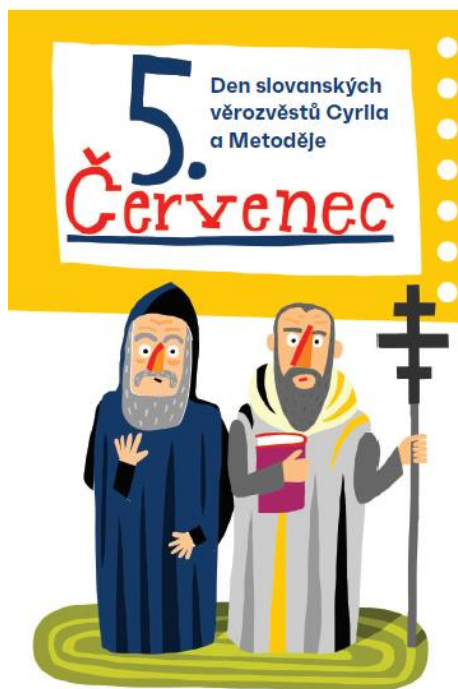
- a) 4 roky
- b) 5 let
- c) 6 let

23. Osvobození západní Evropy začalo v červnu 1944 vyloděním Spojenců:

- a) v Normandii
- b) v Provence
- c) v Amsterdamu

24. Větší část naší republiky osvobodila sovětská Rudá armáda, které byl podřízen i 1. československý armádní sbor pod velením generála:

- a) Ludvíka Svobody
- b) Alexeje Čepičky
- c) Jana Syrového

25. Největší církevní slavnosti se 5. července odehrávají tradičně:

- a) na Velehradě na Jižní Moravě
- b) na pražském Václavském náměstí
- c) v jihočeském Husinci

26. Cyril a Metoděj k námi kromě křesťanství přinesli i:

- a) brambory jako novou plodinu
- b) vinnou révu
- c) gramotnost

27. Jakou neblahou událostí proslul pražský chrám sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici?

- a) Před chrámem bylo po bitvě na Bílé hoře popraveno 27 českých pánů.
- b) Byli zde dopadeni parašutisté ukrývající se po atentátu na Reinharda Heydricha.
- c) Před chrámem byl upálen Jeroným Pražský.

28. Nejstarší slovanské písmo je:

- a) azbuka
- b) cyrilice
- c) hlaholice

29. Svatý Cyril se původně jmenoval:

- a) Konstantin
- b) Petronius
- c) Anastáz

30. Ve kterém roce se slovanští věrozvěsti vydali na Velkou Moravu?

- a) 620
 - b) 863
 - c) 929
-

31. Ve kterém městě byl upálen Jan Hus?

- a) v Praze
- b) v Římě
- c) v Kostnici

32. Čím obohatil Jan Hus naši abecedu?

- a) čárkami a háčky
- b) písmenem H
- c) písmeny X a Y

33. Jan Hus se stal oblíbeným symbolem dokonce i pro komunisty. Proč?

- a) Protože se přátelil a dopisoval si s Rusy.
- b) Protože předpověděl před svým upálením, že za 500 let zvítězí v naší zemi komunisté.
- c) Protože vystupoval proti katolické církvi, se kterou nebyli komunisté zadobře.

34. Jan Hus proslul slovy:

- a) Hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě...
- b) Nechť pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí!
- c) Čest a spravedlnost vždy vítězí!

35. Kde v Praze Jan Hus kázal?

- a) na hoře Vítkově
- b) v Betlémské kapli
- c) na Vyšehradě

36. Který král pozval Jana Husa na velký církevní koncil, na němž byl později Hus odsouzen?

- a) Václav IV.
 - b) Albrecht Habsburský
 - c) Zikmund Lucemburský
-

37. Jak se jmenovala babička sv. Václava?

- a) Drahomíra
- b) Ludmila
- c) Anežka

38. Jak se nazývá svátek, který slavíme 28. září?

- a) Den sv. Václava
- b) Den usmíření
- c) Den české státnosti

39. Ve kterém století byl zavražděn sv. Václav?

- a) v 9. století
- b) v 10. století
- c) v 11. století

40. Jak se jmenoval mladší bratr sv. Václava, který nechal knížete zavraždit?

- a) Vratislav
- b) Vladislav
- c) Boleslav

41. Na které, v současnosti platné, minci můžeme vidět portrét sv. Václava?

- a) 10 Kč
- b) 20 Kč
- c) 50 Kč

42. Která část českých korunačnických klenot je pojmenována po sv. Václavovi?

- a) koruna
- b) žezlo
- c) jablko

Den vzniku samostatného
československého státu

43. Jak se jmenoval poslední rakousko-uherský císař?

- a) František Josef I.
- b) Karel
- c) František Štěpán

44. Ve kterém roce vzniklo Československo?

- a) 1914
- b) 1918
- c) 1989

45. Jak se jmenoval první československý prezident?

- a) Tomáš Garrigue Masaryk
- b) Edvard Beneš
- c) Václav Havel

46. Tři zlatá břevna a červený medvěd v československém státním znaku značily:

- a) Slezsko
- b) Slovensko
- c) Podkarpatskou Rus

47. Jakou slavnou bitvu vybojovali v Rusku českoslovenští legionáři?

- a) u Zborova
- b) u Kursku
- c) u Stalingradu

48. Naše státní barvy jsou bílá, červená a modrá v uvedeném pořadí a nazývají se trikolóra. Bílá barva představuje čistotu, červená krev prolitou vlastenci za svobodu vlasti a modrá...

- a) řeku Vltavu
- b) Slovensko, které nám po rozpadu Československa chybí
- c) bezmračnou oblohu

Den boje
za svobodu
a demokracii

49. Kterého dne zemřel student Jan Opletal, který podlehl následkům zranění utrpěných na protinacistické demonstraci?

- a) 28. října 1939
- b) 11. listopadu 1939
- c) 17. listopadu 1939

50. Jak se jmenoval pekařský učeň, který byl zastřelen na protinacistické demonstraci 28. října 1939?

- a) Václav Sedláček
- b) Martin Šmíd
- c) Otakar Jaroš

51. Státní svátek, který se váže k 17. listopadu, máme v kalendáři označený jako Den boje za svobodu a demokracii, ale po celém světě je známý jako:

- a) Den vítězství
- b) Mezinárodní den dětí
- c) Mezinárodní den studentstva

52. Na kterém místě se 17. listopadu 1989 sešli studenti na pietní akci k výročí uzavření vysokých škol nacisty v roce 1939?

- a) na Letenské pláni v Praze
- b) na pražském Albertově
- c) u pomníku sv. Václava na pražském Václavském náměstí

53. Jak se nazývalo hnutí, které vzniklo po zásahu na Národní třídě v listopadu 1989 a které odmítalo komunistický režim a požadovalo propuštění politických vězňů?

- a) Občanské fórum
- b) Charta 89
- c) Klub angažovaných nestraníků

54. Symbolem sametové revoluce se stal Václav Havel, dramatik, který se stavěl proti nespravedlivému režimu a útlaku spoluobčanů mnoho let. Kdy byl zvolen československým prezidentem?

- a) 28. listopadu 1989
 - b) 29. prosince 1989
 - c) 1. ledna 1990
-

55. Jak se jmenoval snoubenec Panny Marie a pěstoun malého Ježíška?

- a) Jan
- b) Kašpar
- c) Josef

56. Kde se narodil Ježíš Kristus, tedy malý Ježíšek?

- a) v Nazarethu
- b) v Betlémě
- c) v Jeruzalémě

57. Kdo nosí vánoční dárky italským dětem?

- a) Nisserové, vánoční skřítci
- b) Tři králové
- c) Babbo Natale

58. Který český spisovatel založil tradici Vánočního stromu republiky?

- a) Karel Čapek
- b) Alois Jirásek
- c) Rudolf Těsnohlídek

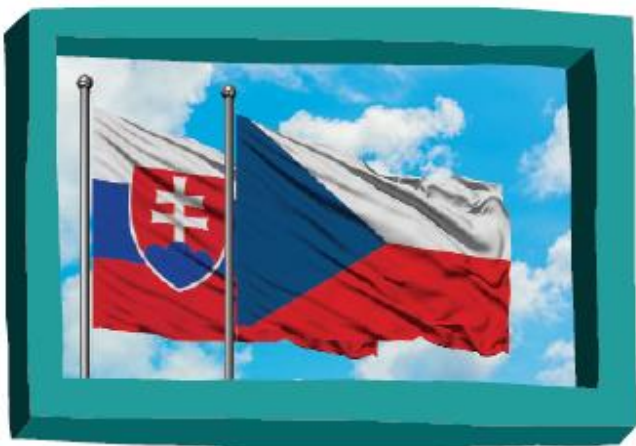
59. Co značí čtyři svíce na adventním věnci?

- a) čtyři adventní neděle
- b) tři krále a Ježíška
- c) sv. Barboru, sv. Lucii, sv. Mikuláše a sv. Štěpána

60. Jak se nazývá 1. svátek vánoční?

- a) Štědrý den
- b) Boží hod vánoční
- c) Svatý Štěpán

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI

1 c

Když se 1. ledna 1993 Češi ráno probudili, kromě bujarých silvestrovských oslav museli vstřebat ještě něco docela jiného. Jen o pár hodin dříve byli občany Československa. Teď ale jako lusknutím prstu stát, ve kterém vyrostli, přestal existovat. Místo něj zůstaly na mapě dva zbrusu nové státy – Česko a Slovensko.

2 c

Rozdělení Československa nakonec proběhlo tak hladce, že se ukazuje jako příklad pokojného rozdělené státu, podle kterého by se jiné země mohly učit.

A přestože v době rozpadu podle průzkumů byla většina Čechů spíš proti rozdělení, postupem času jsme si na nový stát zvykli. V zahraničí se dokonce události před 1. lednem 1993 označují jako „Sametový rozvod“, což má symbolizovat, jak hladce a bez velkých rozepří se všechno povedlo.

3 a

Čechům se při dělení víc zamlouvala varianta Československá federativní republika, Slovákům zase líp zněla Česko-Slovenská federativní republika. Řešil se kdejaký pravopisný detail, velká písmena i spojovníky a pomlčky. (Pro toho, kdo by nevěděl: spojovník, tzv. malá pomlčka, tedy -, slova spojuje, skutečná, tzv. velká pomlčka, tedy –, mezi nimi dělá pomlku.) Nakonec se ale politici shodli na názvu Česká a Slovenská Federativní Republika.

4 c

V létě 1992 se sešli český premiér Václav Klaus (později druhý český prezident) a jeho slovenský protějšek Vladimír Mečiar ve slavné brněnské vile Tugendhat, aby projednali rozdělení na dva samostatné státy, a 26. srpna podepsali dohodu a bylo jasno. Majetek se rozdělil podle toho, kolik obyvatel který národ měl. Čechů bylo dvakrát víc, a tak dostali dvakrát tolik majetku.

5 b

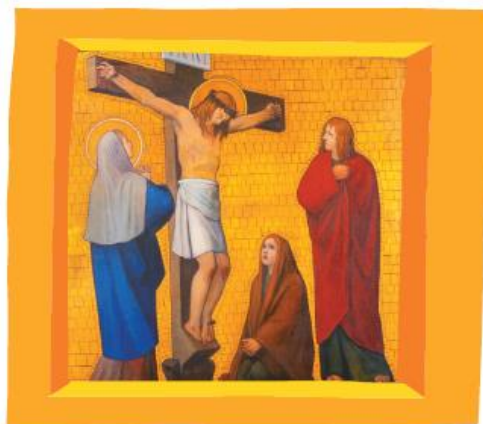
Po roce 1989 to nebylo poprvé, co se Slovensko od nás odtrhlo. Už 14. března 1939, den před nacistickou okupací Čech a Moravy, totiž Slováci vyhlásili samostatnost a do konce války žili ve vlastním státě, který byl naoko svobodný, ale ve skutečnosti ho řídili nacisté.

1939–1945
protektorát Čechy a Morava
(Böhmen und Mähren)
Slovensko

6 c

Ani při silvestrovských oslavách zábavní pyrotechnika, tedy rachejtla, dětem do ruky nepatří!

7 c

Velký pátek je den ukřižování Ježíše Krista a křesťané si připomínají jeho oběť a celý den se postí (nejedí maso a dosyta by se měli najíst jen jednou za den). Velký pátek je prvním dnem z celých Velikonoc, který je v Česku státním svátkem, i když stále ještě čerstvým. Poprvé jsme ho totiž jako státní svátek měli v kalendáři až v roce 2016, předtím byl Velký pátek spojen s volnem jen mezi lety 1946 a 1951.

8 a

Ježíše Krista ukřižovali ho na vrcholu Golgota (Lebka), kolemjdoucí ho uráželi a posmívali se mu. Když konečně po velkém utrpení zemřel, jeho tělo zabalili do plátna a uložili ho do skalního hrobu.

9 b

Už 46. den před Velikonoční nedělí je Popeleční středa (zhruba na přelomu února a března), kdy začíná takzvaný půst, který trvá 40 dní (nepočítají se do něj totiž neděle). Dřív se nejedlo maso, ryby, ale ani vejce nebo mléčné produkty. Dnes se k půstu věřící staví trochu volněji a striktně ho dodržují jen přímo během Popeleční středy. A proč se vlastně takový zvyk dodržuje? Během půstu má člověk pracovat na proměně svého života, aby mohl žít plně křesťanským životem, a půst mu má k tomu pomoci.

10 b

Datum Velikonoc se řídí datem prvního jarního úplňku. Velikonoční neděle je vždy po prvním jarním úplňku. Datum kolísá od 22. března do 25. dubna. První jarní den je totiž 21. března, tak Velikonoční neděle nemůže tedy určitě být před 22. březnem a nemůže být ani po 25. dubnu, kdy se Měsíc dostane do dalšího úplňku.

11 c

Ježíše Krista zradil Jidáš.

12 c

Zajímavé je, že jsou u nás kraje, kde s názvem pomlázka nepochodíte. Hlavně na Moravě a ve Slezsku mají často vlastní názvy jako tatar, karabač nebo korbáč. A holky ocení, že někde dodnes žije tradice polévání, které se někdy říká oblévačka nebo šmerkust. Jde o jakýsi způsob, kterým se můžou dívky během koledování na Velikonoční pondělí bránit – polévají chlapce vodou.

13 a

Ve druhé polovině 19. století bojovali američtí dělníci sdružení v odborech za to, aby mohli pracovat za přijatelných podmínek. Jedním z jejich požadavků bylo, aby byla stanovena pevná osmihodinová pracovní doba. Osmihodinová pracovní doba, tedy 40 pracovních hodin týdně, je dnes u nás úplně normální. Ale dřív za to a jiné, dnes běžné, pracovní podmínky museli dělníci tvrdě bojovat. Proto se slaví Svátek práce.

14 c

**Pomník na chicagském náměstí
Haymarket Square v USA**

Dne 1. května 1886 vyšly do ulic amerických měst statisíce nespokojených dělníků. Velké protesty pokračovaly i v dalších dnech, až přišel 4. květen. Tehdy se na chicagském náměstí Haymarket Square konala další velká demonstrace, kterou ale začali rozhánět policisté. Mezi ně pak někdo hodil podomácku vyrobenou výbušninu a zabil sedm policistů. Za to pak bylo pět vzbouřenců odsouzeno k smrti. A právě tyhle události si pak dělníci po celém světě začali připomínat a postupně se svátek rozšiřoval do různých koutů světa.

15 b

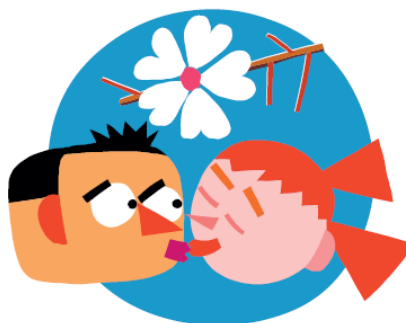
„Byl pozdní večer, první máj, večerní máj byl lásky čas...“ to jsou první verše básně *Máj*, kterou napsal Karel Hynek Mácha.

16 c

Dalším zvykem, který se k začátku května váže, je třeba stavění májek. Když se v těchto dnech vydáte po českých vesnicích, možná si všimnete tenkého ozdobeného kmenu stromu. To jsou máje nebo taky májky a váže se k nim celkem dobrodružná tradice. Když totiž obyvatelé vesnice svoji májku postaví, musí ji pak v noci hlídat před muži a chlapci z okolních vesnic, kteří se jí snaží porazit nebo jí odříznout špičku. A když svou májku neuhlídáte, je to pro vaši vesnici ostuda!

17 b

K 1. květnu se také váže tradice, že zamilované páry zoufale hledají rozkvetlé třešně, pod kterými se chtějí políbit. Říká se totiž, že dívka, která nedostane 1. máje pusku pod rozkvetlou třešňou, uschne. Naopak políbené slečny se můžou těšit na celoroční krásu a přitažlivost. Jestli to opravdu pomůže, o tom by se samozřejmě dalo polemizovat.

18 c

Účast v obrovských průvodech s transparenty a rudými prapory se 1. května stala za komunistického režimu pro spoustu lidí povinností na Letenské pláni v Praze.

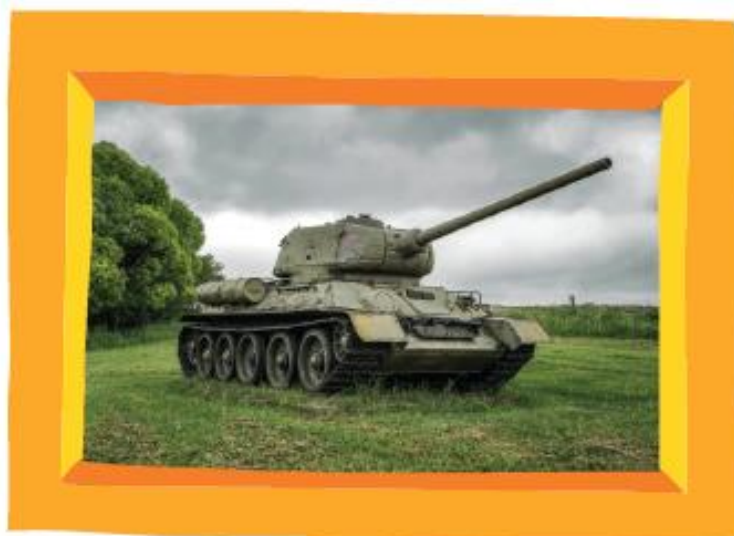
19 b

Osmý květnový den slavíme konec nejstrašnější války, kterou kdy naše planeta zažila. Poprvé Němci oficiálně kapitulovali – tedy přiznali porážku – v Remeši už 7. května 1945. Jenže háček byl v tom, že u toho nebyli Sověti, kteří trvali na tom, že se celý akt musí opakovat i s nimi. A tak se představitelé Spojených států amerických, Velké Británie, Sovětského svazu a poraženého Německa sešli o den později, tedy 8. května v Berlíně, kde byla kapitulace podepsána znovu a strašlivá válka byla konečně oficiálně ukončena. Jenže v hlavním městě Sovětského svazu Moskvě už bylo tehdy kvůli časovým pásmům po půlnoci, tedy 9. května, což způsobilo celou řadu nejasností v tom, kdy vlastně válka skončila a kdy že se má oslavovat. U nás je to 8. května.

20 c

Druhá světová válka vypukla 1. září 1939 útokem nacistického Německa na sousední Polsko.

21 a

T-34 je sovětský tank.

22 c

Během téměř šest let trvajících krvavého konfliktu (1939 až 1945) zemřelo přes 70 milionů lidí!

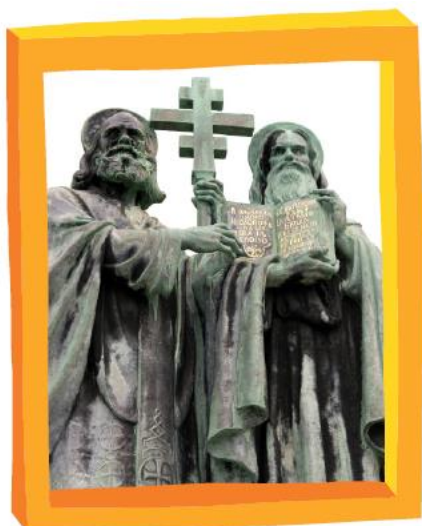
23 a

Osvobození západní Evropy začalo v červnu 1944 vyloděním Spojenců na francouzském pobřeží v Normandii. Poté, na jaře 1945 už ze západu a z jihu pochodovali do centra Německa, k Berlínu Američané.

24 a

Větší část naší republiky osvobodila Rudá armáda, které byl tehdy podřízen i 1. československý armádní sbor pod velením generála Ludvíka Svobody.

25 a

Největší církevní slavnosti se 5. července odehrávají tradičně na Velehradě na Jižní Moravě.

26 c

Cyril a Metoděj kromě křesťanství přinesli i gramotnost.

27 b

V chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze byli dopadeni parašutisté ukrývající se po atentátu na Reinharda Heydricha.

28 a

Hlaholice, je vůbec nejstarším slovanským písmem. Její název vznikl ze staroslověnského „glagol“ či „hlahol“, což znamená slovo. Kromě hlaholice byla pro zápis starých slovanských církevních textů vytvořena i cyrilice. Přestože podle názvu písma se může zdát, že by tvůrcem cyrilice mohl být svatý Cyril (tedy Konstantin), není tomu tak. Cyrilice vznikla až později, konkrétně v Bulharsku.

29 a

Svatý Cyril se původně jmenoval Konstantin.

30 b

V čele Velkomoravské říše stál v roce 882 kníže Rostislav a ten se snažil vymýtit pohanství, a naopak rozšířit křesťanství. Rostislavovi ovšem vadilo, že se o to na jeho území starají misionáři a kněží, kteří přišli z Východofranské říše, což byl

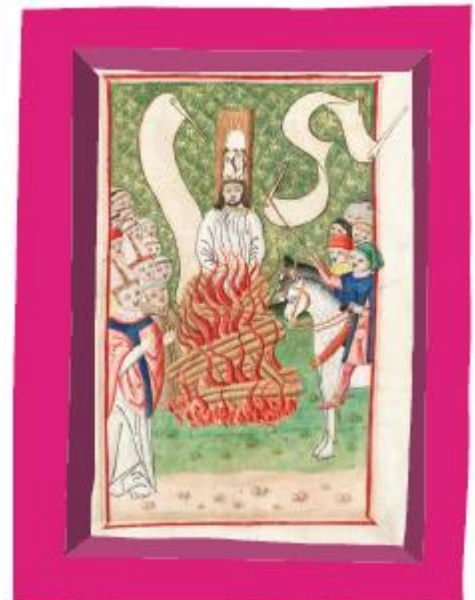
sousední stát, na západních hranicích Velké Moravy, zhruba na území dnešního Německa, se kterým vedl kníže spory. Obával se také, že by mohli tito kněží, kteří šířili křesťanství v latině, slovanské obyvatelstvo ovlivňovat ve prospěch Východofranské říše. Proto se rozhodl všechny tyto kazatele vyhnat. Proto se rozhodl požádat o pomoc byzantského císaře Michaela III. Napsal mu, že lidé na Velké Moravě sice už nejsou pohané a základy křesťanství znají, jenže by ještě potřebovali někoho, kdo by jim pravou víru vyložil jejich jazykem. Pro tento úkol byli vybráni dva učenci a bratři – Konstantin a Metoděj, synové jednoho z místních vysoce postavených úředníků v Soluni, ležící na území dnešního Řecka. Roku 863 se oba bratři vydali na Velkou Moravu. A tam slavili samé úspěchy.

31 c

Dne 6. července 1415 od brány města Kostnice vychází průvod a míří k nedaleko stojící dřevěné hranici. Uprostřed průvodu kráčí spoutaný muž, který si zpívá křesťanskou píseň. Když dav dojde k hranici, strážé ho k ní přiváží a odsouzený má poslední šanci – když odvolá svá slova, zachrání si život. Jan Hus to ale odmítá, a tak hranice vzplane a on uhoří.

32 a

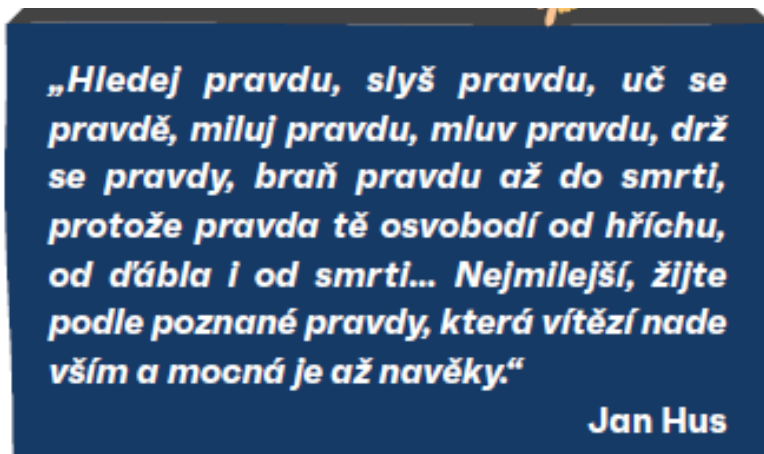
Jan Hus obohatil naši abecedu o háčky a čárky.

33 c

Jan Hus se stal později oblíbeným symbolem i pro komunisty, ti ale jeho odkaz zneužili. Líbil se jim totiž Husův postoj ke katolické církvi, se kterou oni také nebyli zadobře, a pozdější husitské hnutí překrouceně popisovali jako revoluci utlačovaného lidu.

34 a

35 b

Jan Hus kázal v Praze v Betlémské kapli. Hus byl skvělý řečník a jeho kázání byla velice populární, a to hlavně mezi běžnými lidmi. Inspiroval se totiž učením Johna Wycliffa neboli Jana Viklefa, což byl anglický filozof a teolog, který se snažil o reformování katolické církve. Hus tak v kázáních kritizoval hrabivou církev, která za peníze prodávala odpustky, a také hlásal, že hlavou církve je Ježíš Kristus, a ne papež a toho že nemusí věřící poslouchat, když jsou jeho nařízení proti Bibli. Katolická církev tehdy byla totiž v rozkladu, o vládu nad křesťany se dohadovali dokonce tři papežové a mnozí církevní hodnostáři svým nemravným chováním a hromaděním majetku, což naprosto odporovalo křesťanským hodnotám, obyčejné lidi dráždili. Mezi lidmi Husova popularita rostla, špičkám církve se ale jeho kázání samozřejmě nelíbila. Brzy dostal zákaz v Praze vystupovat, a tak kázal na venkově. I tam si brzy získal oblibu prostých lidí, a to nejen díky tomu, že podporoval překládání Bible do prostého jazyka. A církevním hodnostářům pomalu definitivně docházela trpělivost...

36 c

Dne 30. října 1413 svolal papež Jan XXIII. po naléhání krále Zikmunda Lucemburského koncil (sněm) do města Kostnice. V plánu bylo konečně zase sjednotit katolickou církev, ale také zatočit s kacíři nebo moc neposlušnými kazateli. Jan Hus se na Zikmundovo pozvání do Kostnice vydal, protože předpokládal, že tam bude moci před vysokými činovníky církve své myšlenky obhajovat a diskutovat o nich. Jenže místo toho byl brzy zatčen, uvězněn a celý proces se vyvíjel jinak. Místo diskuzí měl Hus pouze možnost všechno, co říkal, kázal a psal, odvolat, nic jiného tehdy nepřipadalo v úvahu. Marně se snažil přesvědčovat tribunál, že pokud mu jeho teze někdo vyvrátí, odvolá je.

37 b

Babička sv. Václava se jmenovala Ludmila. O svatém Václavovi toho víme hodně, i když některé zásadní údaje jsou dodnes neznámé nebo se o ně historici stále přou. Tak třeba to, že se třetí přemyslovský kníže narodil roku 907, jen předpokládáme na základě kombinování údajů z různých legend. O hodně jistější si jsme v tom, že byl synem knížete Vratislava a Drahomíry a že jeho prarodiči byli první doložený Přemyslovec kníže Bořivoj a světice Ludmila, která se ujala jeho výchovy.

38 c

Dne 28. září slavíme každoročně Den české státnosti. Někdo se může ptát, proč je symbolem české státnosti zrovna sv. Václav, a ne třeba český král Vratislav II., který zajistil královskou korunu dědičně i pro své potomky, nebo třeba slavný český král a císař Svaté říše římské Karel IV.? Svatováclavský kult se začal budovat už krátce po jeho mučednické smrti, pera kronikářů panovníka, o jehož životě

nevíme s jistotou zdaleka všechno, opředla legendami a tradice Václava jako symbolu českého státu se zkrátka za více než tisíc let zaryla hodně hluboko do českého povědomí.

39. b 40 c

Dne 28. září 935, nebo 929 (ano, ani tohle nevíme dodnes jistě) se Václav v dnešní Staré Boleslavi brzy ráno vydal na ranní mši. Cestou zpět potkal svého bratra a ten ho s pomocí svých společníků u dveří do kostela zavraždil. Podobný osud pak zřejmě čekal i celé rodiny Václavových příznivců včetně nemluvňat. Bratrovražda přinesla Boleslavovi, který se pak po Václavovi ujal vlády, kromě moci i celkem přílehlavé přízvisko „Ukrutný“.

41 b

Zdroj: Klub mladých čtenářů Albatros, www.kmc.cz

42 a

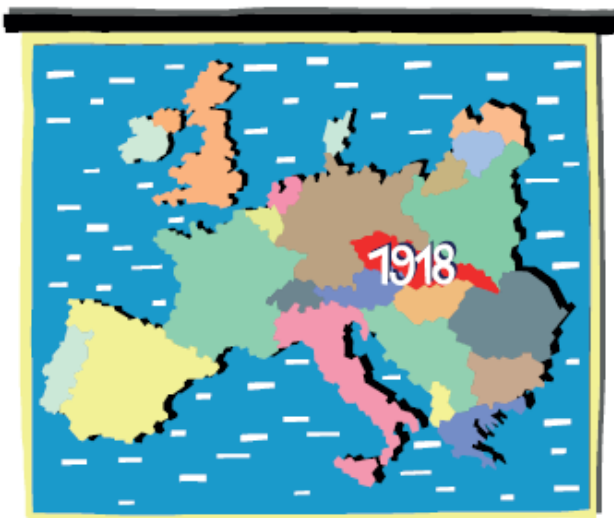

Svatováclavská koruna je součástí českých korunovačních klenot.

43 b

Poslední rakousko-uherský císař se jmenoval Karel. Vládl po smrti Františka Josefa I. od roku 1916 do října 1918.

44 b 45 a

Díky úžasným úspěchům našich československých legionářů i neúnavnému vyjednávání a přesvědčování Tomáše Garrigue Masaryka a jeho přátel uznávaly vítězící Anglie a Francie před koncem první světové války, v létě 1918, nárok československého národa na samostatnost. A 14. října pak vznikla prozatímní vláda v čele s novým prezidentem Masarykem. O čtyři dny později přišel Masaryk ve Washingtonu s deklarací, ve které mimo jiné prohlásil, že československý stát zaručí úplnou svobodu svědomí, náboženství a vědy, literatury,

umění, slova i tisku. Slíbil, že ženy budou mít stejné postavení jako muži a že práva národnostních menšin budou chráněna stejně jako práva většiny. Krátce nato se se zahraničním odbojem spojili i domácí bojovníci za samostatnost v čele s Karlem Kramářem a Aloisem Rašínem. Poslední

rakouský císař Karel se sice v posledních měsících všemožně snažil monarchii udržet, ale už bylo pozdě. Dne 28. října pak mohl Národní výbor konečně vydat provolání o vzniku republiky. O dva dny později se připojili i Slováci a Československo bylo na světě.

46 c

Tři zlatá břevna a červený medvěd na státním znaku značila Podkarpatskou Rus. Ta Po druhé světové válce připadla Sovětskému svazu. Dvouocasý lev značil Čechy, na červeném štítě tři modré vrchy, z nichž na prostředním vyšším je vztyčen stříbrný kříž – Slovensko. Stříbrně a červeně šachovaná orlice – Morava. Černá orlice v červené zbroji – Slezsko.

47 a

Českoslovenští legionáři vybojovali v červenci 1917 v Rusku slavnou bitvu u Zborova. Naopak bitvy u Stalingradu a u Kursku a se odehrály během druhé světové války.

48 c

Státní barvy České republiky jsou bílá, červená a modrá v uvedeném pořadí. Nazývají se trikolóra. Bílá barva představuje čistotu, červená krev prolitou vlastenci za svobodu vlasti, modrá bezmračnou oblohu. Trikolóra zachovává oficiální pořadí státních barev, bílý pruh má vždy nahoře nebo vlevo z pohledu pozorovatele.

49 b 50 a

51.

Státní svátek, který se váže k 17. listopadu, máme v kalendáři označený jako Den boje za svobodu a demokracii, ale po celém světě je známý jako Mezinárodní den studentstva.

52 b

Na 17. listopad 1989 plánovali studenti pietní akci k výročí uzavření vysokých škol nacisty v roce 1939. Na organizaci akce se podílela dokonce i pražská organizace Socialistického svazu mládeže, což byla jakási odnož vládnoucí komunistické strany pro mladé. Právě to přispělo k tomu, že ji komunisté schválili. Leták zvoucí na akci vyzýval „Vezměte si s sebou květinu!“ Na pražském Albertově se tak v pátek 17. listopadu sešlo několik tisíc lidí. Po poklidném průběhu manifestace se ale dav dal do

pohybu a chtěl zamířit do centra Prahy. Nakonec se podél Vltavy dostalo přibližně deset tisíc lidí k Národnímu divadlu. Dav se vydal na Národní třídu, kde je ale z obou stran zablokoval policejní kordon. Policisté měli nakázáno za každou cenu zabránit tomu, aby se tito demonstranti dostali až k Pražskému hradu nebo na Václavské náměstí. Někteří studenti si před po zuby ozbrojené policisty sedali na zem, zapalovali svíčky, některé dívky zastrkávaly pořádkovým jednotkám za jejich štíty květiny a Národní třídou se nesla hesla jako „Máme holé ruce“.

Stále ještě klidná demonstrace se však krátce nato náhle proměnila v přehlídku násilí. Kordon postupující z jedné strany začal zahušťovat prostor a policisté začali studenty surově bít. Asi 150 lidí bylo zraněno, do akce byly zapojeny dokonce i zvláštní pohotovostní jednotky StB, tzv. červené barety, které se chovaly obzvláště tvrdě. Přestože oficiální média, tedy televize, rozhlas a noviny, nejdřív o zásahu neinformovala, informace se mezi lidmi rychle šířily a sametová revoluce, jak se zhroucení komunistického režimu říká, se dala do pohybu.

53 a

Dva dny po zásahu na Národní třídě vzniklo hnutí Občanské fórum, které odmítalo komunistický režim a požadovalo propuštění politických vězňů. Základ Občanského fóra tvořili disidenti, kteří protestovali proti vládnoucím komunistům již dříve, studenti a herci, kteří na protest proti masakru na Národní třídě vyhlásili divadelní stávkou. A přidávali se i další.

54 b

Symbolem sametové revoluce se stal Václav Havel, dramatik, který se stavěl proti nespravedlivému režimu a útlaku spoluobčanů mnoho let. Už v roce 1975 poslal svůj otevřený dopis tehdejšímu šéfovi komunistů a prezidentu Gustávu Husákovi, v němž upozornil na rozpory v československé společnosti, odvážně poukázal na to, že společnost se nachází v permanentní krizi. V lednu 1977 se stal jedním z prvních tří mluvčích Charty 77, která byla komunistům doslova trnem v oku. Téměř pět let strávil v komunistickém vězení. V listopadu 1989 se stal přirozeným vůdcem sametové revoluce, kterého většina Čechů i Slováků tehdy velmi respektovala, a rázem se také stal jedním z nejznámějších Čechů ve světě. Dne 29. prosince 1989 byl zvolen jednomyslně prezidentem republiky. (Funkci prezidenta Československé a později České republiky zastával až do roku 2004.)

55 c 56 b

Podle Bible se Panně Marii, která byla zasnoubená za tesaře Josefa, zjevil ve snu anděl a oznámil jí, že porodí Božího syna Ježíše, který se stane Spasitelem světa. Marie pak opravdu ve chlévě v Betlémě porodila malého Ježíše, jehož narození zvěstovala kometa. A to právě v noci z 24. na 25. prosince. A tak to všechno začalo. Alespoň tedy podle křesťanské tradice.

57 c

Vánoční dárky italským dětem nosí Babbo Natale.

58 c

Když spisovatel Rudolf Těsnohlídek nalezl se svými přáteli před Vánocemi roku 1919 na procházce v lese opuštěné děvčátko, odložené na sněhu, začal se odvíjet příběh, na jehož konci je tradice Vánočního stromu republiky. Pan Těsnohlídek hned uvažoval, co by se pro takové opuštěné děti dalo udělat. Přišel na myšlenku vybudovat dětský domov, ale bylo třeba zajistit peníze na stavbu a provoz. A spisovatel Těsnohlídek navrhl vztyčit v Brně

Vánoční strom republiky, pod kterým se pak sbíraly peníze na opuštěné děti. Tím založil tradici dobra, která přetrvala 100 let a všechny režimy.

59 a

Vánoce sice začínají až 24. prosincem, který známe jako svátek Štědrý den, už předtím ale běží čtyřtýdenní období adventu, což je v křesťanské tradici období očekávání příchodu Spasitele. Během něho zdobí většinu českých domácností adventní věnec se čtyřmi svíčkami, které se jedna po druhé zapalují s každou adventní nedělí. V posledních desetiletích jsme přejali zvyk opatřit dětem na začátku prosince adventní kalendář, který skrývá na každý den jednu sladkost.

60 b

Na 25. prosince připadá 1. svátek vánoční, kterému se říká Boží hod. Pro křesťany je to den, kdy si připomínají Ježišovo narození a jsou slouženy slavnostní mše – Slavnosti Narození Páně. Většina lidí má tento den spojený s navštěvováním příbuzných, se kterými nebyli na Štědrý den a kterým také roznášejí dárky, které jim u nich nechal Ježíšek.